

Vad är strategisk planering? Och vad borde det vara?

Ida Andersson, Örebro universitet (ida.andersson@oru.se)
Moa Tunström, Karlstad universitet (moa.tunstrom@kau.se)

**KARLSTADS
UNIVERSITET**

Uppdraget

Ur uppdragsbeskrivningen:

Tillväxtverket har under perioden 2024–2027 i uppdrag av regeringen att erbjuda stöd om strategisk planering tillsammans med Trafikverket, Boverket, Länsstyrelserna och andra relevanta myndigheter.

För att ha en gemensam kunskapsgrund att stå på finns det ett behov av att samla ihop de viktigaste kunskapsunderlagen för att **ge en övergripande bild av vad strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet innebär i nuläget och vad det skulle kunna innebära i framtiden.**

**KARLSTADS
UNIVERSITET**

Var kommer begreppet ifrån?

- Har sitt ursprung i vetenskaplig litteratur
- "Collaborative governance" (Healey, 1997; 1998)
  - Styrning genom **samverkan**
  - Inkludering, delat beslutsfattande, dialog och förtroende
  - Breda förankrade lösningar, men risk för obalans och "suddiga" gränser
- "Strategic spatial planning" (Healey, 2007; Albrechts, 2013)
  - Långsiktig planering för att styra *markanvändning*
  - Framtidsorienterat, anpassningsbart och **samverkan**
  - Minska målkonflikter, samordna olika aktörer men svårt att balansera olika behov och mål
- "Strategisk planering" (Hermelin, 2019)
  - Den planering som *inte* täcks in av PBL och traditionell fysisk planering
  - Aktörss**amverkan** på olika nivåer i planeringssystemet

**KARLSTADS
UNIVERSITET**

Metod och material

- Kvalitativ metod, explorativ ansats
- Texter föreslagna av Tillväxtverket
  - Rapporter, SOU och Prop., antologier, böcker
  - 14 titlar totalt, cirka 2000 sidor
- Hur beskrivs strategisk planering i dessa texter?
  - Över tid?
  - Vilka problem adresseras?
  - Arbetsätt som rekommenderas?
  - Hur ska man arbeta med det i framtiden?

**KARLSTADS
UNIVERSITET**

Strategisk planering → Regional planering

”Begreppen plan, program, strategi, mål m.fl. har fått så varierande betydelse i dagligt språkbruk att det är svårt att veta vad de står för.” (Tillväxtanalys 2013)

Strukturbild, Regional fysisk planering, regionplan, regionala struktur- och målbilder, planeringsstrategier, rumslig regional planering, delregionala samarbeten av strukturbildskaraktär, storregionala strukturbildsliknande samarbeten, samplanering ...

**KARLSTADS
UNIVERSITET**

Varför behövs en starkare regional (strategisk?) planering?

- Komplexa samhällsutmaningar: Förändrade mobilitetsmönster (funktionella regioner), hållbarhetsperspektiv stärkas, bristfälligt bostadsbyggande, och byggande och trafik- och transportplanering behöver samordnas ...
- Bristande samordning: flera aktörer inblandade, rollfördelning länsstyrelse och region, delvis överlappande geografier ...
- Gammalt planeringssystem, små kommuners särskilda utmaningar
- Internationella mål (t ex EU, SDG) ska omsättas i regionala sammanhang
- Utvecklingsplanering och fysisk planering behöver integreras – kopplingen mellan RUS och ÖP stärkas, RUS omsättas i praktik, ÖP bli mer ”strategisk”

**KARLSTADS
UNIVERSITET**

Sammanfattningsvis – Strategisk planering

- Utgår från en akademisk diskussion om samverkan
- Planering av markanvändning bortom det formella
- Implicit (skrivs sällan ut i text)
- Många relaterade begrepp
- Strävar mot: regional kollektiv kompetens att hantera komplexa samhällsfrågor som delas av många aktörer

**KARLSTADS
UNIVERSITET**

Nu över till er

- Håller ni med? Tycker ni annorlunda?
- Vad borde strategisk planering vara?
- Hur arbetar ni med strategisk planering?

**KARLSTADS
UNIVERSITET**

Tack så mycket!

- En sak kvar... (åter till Mentimeter)
- Kontakt:
  - ida.andersson@oru.se
  - moa.tunstrom@kau.se

**KARLSTADS
UNIVERSITET**

